

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД

Рев2 1623/2019

11.06.2020. године

Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Бранке Дражић и Данијеле Николић, чланова већа, у парници из радног односа тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Душан Данковић адвокат из ..., против туженог „Гоша монтажа“ АД из Београда, чији је пуномоћник Иван Вујић адвокат из ..., ради поништаја решења о отказу уговора о раду, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 2894/17 од 05.12.2018. године, у седници већа одржаној дана 11.06.2020. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДАЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 2894/17 од 05.12.2018. године и пресуда Основног суда у Великој Плани П1 700/13 од 20.02.2017. године и предмет **враћа** првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Основног суда у Великој Плани П1 700/13 од 20.02.2017. године, ставом првим изреке, одбијен је тужбени захтев којим је тужилац АА из ... тражио да се поништи као незаконито решење туженог „Гоша Монтажа“ АД из Београда број ../13-тв од 17.04.2013 којим је тужиоцу отказан уговор о раду, и да се тужени обавезе да врати тужиоца на рад у року од осам дана од пријема пресуде под претњом извршења. Ставом другим изреке, одбачен је тужбени захтев којим је тражено враћање тужиоца на послове који одговарају његовог стручној спреми, знању и способностима у року од осам дана од пријема пресуде под претњом извршења. Ставом трећим изреке, обавезан је тужилац да исплати туженом парничне трошкове у износу од 173.250,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности до исплате, у року од 15 дана од дана правноснажности пресуде под претњом принудног извршења.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 2894/17 од 05.12.2018. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужиоца и потврђена пресуда Основног суда у Великој Плани П1 700/13 од 20.02.2017. године. Ставом другим изреке, одбијен је захтев тужиоца за накнаду трошкова поступка по жалби.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је благовремено изјавио ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Тужени је поднео одговор на ревизију.

Одлучујући о изјављеној ревизији, на основу члана 408. Закона о парничном поступку (ЗПП), Врховни касациони суд је нашао да је тужиочева ревизија основана.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је био у радном односу код туженог по основу уговора о уређивању међусобних права, обавеза и одговорности од 27.11.2006. године, распоређен на радно место бравара. Решењем туженог од 17.04.2013. године тужиоцу је отказан уговор о раду због престанка потребе за његовим радом, јер је код туженог дошло до организационих промена - изменом општег акта о организацији и систематизацији послова број извршилаца на том радном месту смањен је за 58 запослених. Поступак за утврђивање вишка запослених покренут је одлуком надзорног одбора туженог од 21.12.2012. године којом је предвиђено да ће се донети програм решавања вишка запослених и да ће се примењивати чланови 126-129 Колективног уговора туженог којима су предвиђени критеријуми за утврђење вишка запослених. Тужени је Програм решавања вишка запослених донео 25.01.2013. године. Из обједињене листе оцена „бравара и бригадира“ од 25.01.2013. године произилази да су запослени оцењени на основу оцена из листа добијених са градилишта на којима су радили. Тужилац је за редовност на раду добио оцену 3, за залагање оцену 4, а за самосталност оцену 1, при чему је последњи критеријум био најбитнији и лоша оцена по том критеријуму сматрала се елиминационим фактором, без обзира на остале радне особине.

На основу тако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су одлучили да одбију тужбени захтев за поништај решења о отказу уговора о раду, са образложењем да је то решење донето у складу са чланом 197. тачка 9. Закона о раду.

По налажењу Врховног касационог суда, основано се изјављеном ревизијом указује на погрешну примену материјалног права, због чега чињенично стање није у потпуности утврђено.

Одредбом члана 179. став 1. тачка 9. Закона о раду („Службени гласник Републике Србије“, број 24/05, 61/05 и 54/09), важећег у време доношења оспореног решења, прописано је да послодавац може запосленом да откаже уговор о раду ако за то постоји оправдани разлог који се односи на потребе послодавца, односно ако услед технолошких, економских и организационих промена престане потреба за обављањем одређеног посла или дође до смањења обима посла.

Тужени је, у смислу члана 153. тог закона, био дужан да донесе програм решавања вишка запослених. Према члану 155. став 3. тог закона, програм доноси управни одбор, а код послодавца код кога није образован управни одбор - директор. Сагласно ставу 2. тог члана, програм нарочито садржи разлоге престанка потребе за радом запослених, укупан број запослених, број, квалификациону структуру, године старости и стажа осигурања запослених који су вишак и послове који обављају, критеријуме за утврђење вишка запослених, мере за запошљавање предвиђене законом, средства за решавање социјално-економског положаја вишка запослених и року у коме ће бити отказан уговор о раду.

У конкретном случају, програм решавања вишка запослених донео је 25.01.2013. године надзорни одбор туженог. Из до сада утврђеног чињеничног стања не може се закључити да ли је донети програм садржао критеријуме за утврђење вишка запослених, као обавезни елеменат прописан законом. Околност да је претходно

донетом одлуком надзорног одбора туженог од 21.12.2012. године о покретању поступка утврђивања технолошког вишка одређено да ће бити донет програм решавања вишка запослених применом критеријума које предвиђају чланови 126-129 Колективног уговора туженог, не значи да у програму решавања вишка запослених нису морали бити јасно предвиђени критеријуми за утврђење вишка запослених, како је то изричито прописано чланом 155. Закона о раду. Из утврђеног чињеничног стања за сада не произилази ни да је програм решавања вишка запослених код туженог садржавао и друге законом прописане елементе.

Образложена оцена резултата рада тужиоца сачињена је 17.01.2013. године, пре доношења програма решавања вишка запослених са јасно утврђеним критеријумима. Тужилац је оцењиван по критеријумима редовности на послу, залагању и самосталности, при чему је последњи критеријум био пресудан и лоша оцена (јединица) којом је тужилац оцењен у том критеријуму била је одлучујућа да се он прогласи вишком запослених. Чланом 127. Колективног уговора туженог резултати рада су предвиђени као основни критеријум за одређивање запослених за чијим је радом престала потреба, при чему се исти утврђују на два начина: на основу оствареног учинка, према утврђеним нормативима и стандардима рада, а у њиховом одсуству, на основу образложене оцене непосредног руководиоца према квалитету обављеног посла, самосталности у раду и иновацијама, ефикасности рада, односа према раду, радним задацима и средствима рада, као и дужини неплаћених одсустава, све за период од најмање годину дана. У конкретном случају, не може се закључити да су код оцењивања запослених извршилаца на радном месту бравара примењени критеријуми у складу са колективним уговором туженог, нити да ли је оцењивање извршено за период предвиђен тим уговором од најмање годину дана. Образложену оцену рада тужиоца дао је ББ, извршни директор туженог, док је непосредни руководиоца тужиоца било друго лице од којег није тражено мишљење о тужиоцу и његовом раду.

Из наведених разлога, пресуде нижестепених судова су морале бити укинуте и предмет враћен првостепеном суду на поновно суђење.

У поновљеном суђењу првостепени суд ће отклонити пропусте у утврђеном чињеничном стању битном за оцену правилности спроведеног поступка за утврђивање вишка запослених код туженог и законитост решења којим је тужиоцу по том основу отказан уговор о раду.

Укинута је и одлука о трошковима поступка, као споредном потраживању које зависи од одлуке о главној ствари - успеху странака у спору.

Сходно изложеном, на основу члана 416. став 2. ЗПП, одлучено је као у изреци.

Председник већа - судија
Бранислав Босиљковић, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић